

Nr 451.

Av herr **Persson** i Stockholm **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 320, med förslag till lag angående begränsning av dyrtidstillägg å lön och pension, m. m.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 320 framlagt förslag till lag angående begränsning av dyrtidstillägg å lön och pension. Förslaget innebär att ett statligt organ, »lönekontrollnämnd», skall få diktatorisk fullmakt att förbjuda utbetalandet av dyrtidstillägg, som överstiga dem som i allmänhet utbetalas till arbetstagare inom riket.

De föreslagna bestämmelserna kunna emellertid även komma att beröra andra löneförmåner än dyrtidstillägg. I lagförslaget § 4 är nämligen föreskrivet, att »med dyrtidstillägg å lön eller pension likställes i denna lag varje annat tillägg, som måste antagas avse att anpassa lönen eller pensionen efter ökningen i de allmänna levnadskostnaderna, ändå att tillägget givits annan beteckning». Därmed lämnas lönekontrollnämnden möjlighet att ingripa även mot andra löneförbättringar än dyrtidstillägg. Om den vaga bestämmelsen i § 4 yttrar departementschefen:

»Självfallet kan det i vissa fall vara tveksamt vilken natur ett lönetillägg skall anses hava. Det torde emellertid få överlätas åt rättstillämpningen att i dylika fall avgöra, om tillägget skall anses som dyrtidstillägg eller icke.»

De i lagförslaget införda straffbestämmelserna innebära, att den arbetare, som mottager, och den arbetsgivare som utbetalar högre lön än vad lönekontrollnämnden bestämt, dömas till dagsböter eller till fängelse upp till 6 månader.

Förslaget gäller i princip, att man vill lagstifta mot arbetarnas möjlighet att genom solidarisk sammanhållning kunna tilltvinga sig en högre levnadsstandard på bekostnad av arbetsgivarnas profit. Även om ett företags driftsresultat möjliggör utbetalandet till de anställda av en högre kompensation för dyrtiden, skall detta icke få ske. Den arbetare eller arbetsgivare, som trotsar förbudet, straffas, det vill säga att förbättrandet av arbetarnas levnadsstandard betraktas som kriminell handling. Angivare mot detta nya slags brottslingar stimuleras genom uttalanden i statsrådsprotokollet, där departementschefen anför, att lönekontrollnämnden bör kunna upptaga ärende till behandling även efter anmälan från enskild person. Lagen blir möjlig att använda inte endast för att hindra en stegring av dyrtidstilläggen, utan även för att pressa dem neråt. Staten åtager sig att diktera över arbetarnas levnadsstandard, i vad det gäller att tillse att denna inte blir för hög; däremot stiftas inga lagar för att tillförsäkra arbetarna rätt till dyrtidstillägg. Lagstiftningen skall därtill få

retroaktiv verkan, så att redan ingångna avtal kunna sättas ur kraft. Att man därigenom uppenbart kränker vedertagna rättsgrunder, bekymrar i detta sammanhang inte dem, som i andra fall äro synnerligen högljudda i sitt försvar för »rättssamhällets grundvalar». Rättsgrunden lämnas åt sidan för att man skall kunna använda arbetarlönerna och pensionerna som en regulator i penningpolitiskt syfte och då på ett sätt, som samtidigt tillfredsställer företagarnas intressen av att åstadkomma lägsta möjliga pris på varan arbetskraft.

Motiveringen för lagförslaget är det vanliga: Åtgärden är nödvändig som ett led i kamp mot inflationen. Departementschefen anför härom:

»Varje försök att genom lönehöjningar bereda kompensation för en av varubrist orsakad prisstegring utgör ett allvarligt hot mot penningvärdet. Det är därför angeläget att kompensationsförfarandet såvitt möjligt begränsas.»

Tillåtes då fortfarande *varubristen* orsaka prisstegring? Utlovades inte att beslutet om *prisstopp* skulle medföra att prisstegringar som en följd av varuknapphet inte längre skulle komma ifråga?

Landsorganisationen har tillstyrkt lagförslaget, med endast en svag invändning vad det gäller att lagen skall omfatta även pensionärerna. Det vill säga, det är landsorganisationens *ledning*, som tillstyrkt förslaget. Skulle landsorganisationens medlemmar lämnats tillfälle att avge sitt votum, skulle resultatet av remissen till landsorganisationen säkerligen ha blivit ett annat. Ty *lagen riktar sig mot fackföreningsrörelsens rätt att genom lämpliga åtgärder avtvinga arbetsgivarna en sådan lön åt arbetarna, att de och deras anhöriga kunna leva ett drägligt liv*. Fackföreningsfolket kan under sådana förhållanden omöjligt vara anhängare av denna lag, som syftar till att kriminalisera resultaten av vad fackföreningarna ha att söka åstadkomma, nämligen högre löner åt arbetarna.

Vi citera ur en artikel i Svenska arbetsgivareföreningens tidning *Industria*, nr 25 år 1942:

»Det är förbjudet att värva arbetskraft genom att erbjuda högre avlöning eller andra gynnsamma arbetsvillkor. Å andra sidan får ingen arbetare fordra en avlöning som han vet eller av omständigheterna måste anta överstiga de vanliga satserna. Överträdelse eller kringgående av dessa bestämmelser straffas med fängelse och böter eller med ettdera av dessa straff eller också med ordningsstraff i böter.»

Man skulle ju utan vidare kunna anta, att nu föreliggande lagförslag behandlades i denna artikel. Så är dock icke fallet; artikeln behandlar i stället *lönesystemet i det nazistiska Tyskland*.

Med detta jämförelsematerial torde det stå klart från vilket land nu föreliggande lagförslagets initiativtagare, arbetsgivareföreningens ordförande, direktör Söderlund, hämtat sin idé. Av de sakkunnigas översikt över kompensationsfrågans läge i andra länder framgår också, att någon

motsvarighet till det föreliggande lagförslaget endast finns i Tyskland och Italien. Detta förhållande beror utan tvivel på att de i lagförslaget förordade lagstiftningsprinciperna icke äro förenliga med en demokratisk rättsuppfattning, varför dylika lagar endast kunna genomföras i stater, där de politiska makthavarna, i syfte att omöjliggöra för arbetarna att kunna påverka lösningen av sina egna ekonomiska och politiska intressefrågor, avskaffat demokratin eller ställt densamma på avskrivning.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 320.

Stockholm i juni 1943.

Set Persson.

K. Senander.

H. Hagberg.